

Utrikesdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (UD2017/00386/HI)

Europeiska kommissionens förslag gällande introduktionen av ett elektroniskt europeiskt tjänstekort (KOM (2016) 824 slutlig och KOM (2016) 823 slutlig) samt gällande en anmälningsprocedur för tillståndsförfaranden och krav relaterade till tjänster (KOM (2016) 821 slutlig)

Inledning

Saco har inbjudits att lämna synpunkter på ovannämnda kommissionsförslag. Saco väljer att endast yttra sig över förslagen till direktiv och till förordning om ett elektroniskt europeiskt tjänstekort.

Saco är positiv till att underlätta och förenkla den fria rörligheten för tjänster. På så sätt skapas nya möjligheter för tjänsteleverantörer, däribland många av Sacoförbundens medlemmar som omfattas av det föreslagna regelverket som arkitekter, byggingenjörer och jurister. Förslagen om ett elektroniskt tjänstekort syftar i linje med detta till att minska den administrativa bördan för tjänsteleverantörer som vill utvidga sin verksamhet till andra medlemsländer, vilket är lovvärt. En viktig administrativ förenkling är att en tjänsteleverantör som vill utföra en tjänst i ett annat EU-land kan vända sig till hemlandets myndigheter för att få sin ansökan prövad.

Med detta sagt vill Saco betona att ett system med tjänstekort måste vara tydligt och förutsägbart, för att nå upp till det uttalade syftet. Bland annat måste ett tjänstekorts rättsliga effekter klart framgå. Systemet måste också kvalitetssäkras genom ett fungerande och tillförlitligt system för tillståndsprövning, kontroll och tillsyn. Dessvärre är förslagen mycket komplicerade och innehåller en rad oklarheter i centrala frågor. Komplexiteten ökar genom att kommissionen föreslår två rättsakter som måste läsas tillsammans, ett direktiv som reglerar processer och effekter av tjänstekortet och en förordning som reglerar innehållet i tjänstepasset.

Sammantaget gör dessa oklarheter att Saco i nuläget inte kan ta ställning till de liggande förslagen. För att det ska vara möjligt krävs det en rad klargöranden.

Med hänsyn till de oklarheter som finns i kommissionens förslag vill Saco också understryka vikten av att UD under förhandlingarnas gång samråder med bland andra arbetsmarknadens parter.

Tjänstekort vid etablering

Ett tjänstekort kan dels utfärdas för tillfällig och gränsöverskridande tjänsteutövning, dels vid etablering av verksamhet i annat medlemsland.

Saco uppfattar regelverket så att det vid etablering är värdlandet som utfärdar tjänstekortet. Det är också myndighet i värdlandet som beslutar om den ansökande tjänsteleverantören uppfyller de lagfästa kraven i värdlandet. Så långt är förslaget relativt klart och oproblemiskt.

Av bland annat artikel 13 i direktivförslaget framgår dock att värdlandets befogenheter är begränsade. Huvudprincipen enligt dagens regler är att ett

företag vid etablering fullt ut ska underkastas värdlandets regler och tillsyn. Det är av förslaget svårt att utläsa vilken kontroll värdlandet kan utöva efter det att ett tjänstepass utfärdas.

Det är av grundläggande betydelse att ett tjänstekorts rättsliga effekter klart framgår. Det rimliga är att ett tjänstekort administrativt ska underlätta etablering i ett annat medlemsland, samtidigt som de skyldigheter som företaget har och den tillsyn som värdlandet kan utöva gäller också för tjänsteleverantörer med tjänstekort. Huvudprincipen, det vill säga värdlandsprincipen, bör gälla lika för alla företag som är etablerade i ett land.

Tjänstekort vid tillfällig och gränsöverskridandet tjänsteutövning

Till skillnad från situationen när en tjänsteleverantör ansöker om tjänstekort vid etablering, är det vid tillfälligt gränsöverskridande tjänster i första hand hemlandet som prövar ansökan om tjänstepass och som utfärdar det. Hemlandet ska dock skicka ansökan till samordnande myndighet i värdlandet.

Av artikel 12 i direktivförslaget följer att värdlandet ska pröva ansökan och också upplysa sökanden om eventuella krav som gäller enligt värdlandets lagstiftning. Det är dock oklart vad denna prövning består av, i och med att det i första hand är hemlandet som prövar och beviljar ansökan.

Det är vidare oklart vad som gäller när ett tjänstekort väl är utfärdat. Vilka möjligheter har värdlandet till omprövning, efterkontroll och tillsyn av efterlevnaden av de krav som uppställs?

Den information som en tjänsteleverantör anger i sin ansökan kommer i flera delar sannolikt ge en ögonblicksbild. Det är oklart hur länge ett tjänstekort ska gälla, det vill säga hur länge de uppgifter som anges i ansökan ska stå sig. Ett exempel på det är tjänsteleverantörens ansvarsförsäkringar, som ska redovisas i en ansökan om tjänstekort och kompletteras med försäkringsbevis. I praktiken behöver ofta försäkringsskyddet ses över i samband med varje enskild tjänst som utförs, då ansvaret kan se olika ut och fördelas olika i skilda projekt.

Hänsyn av allmänintresset

Artikel 10 i direktivförslaget ska skydda medlemsländernas rätt att åberopa sådana tvingande hänsyn till allmänintresset som erkänns i tjänstedirektivet. Syftet med denna bestämmelse är att skapa en balans mellan den fria rörligheten och andra viktiga intressen, vilket är positivt.

Saco är något osäker på denna bestämmelses faktiska funktion i processen. Den kan tolkas som att värdlandet vid en prövning av en tjänstekortsansökan endast kan invända mot ansökan när ett sådant intresse kan åberopas, om formkraven för en ansökan i övrigt är uppfyllda.

De tvingande hänsyn som räknas upp i tjänstedirektivet är allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsa eller miljöskydd. Det krävs med andra ord mycket starka intressen för att en medlemsstat ska kunna invända mot en ansökan om tjänstepass. Saco anser att utrymmet för invändningar enligt artikel 10 i direktivförslaget är för snävt.

Kommissionens befogenhet att utfärda delegerade rättsakter

Förordningen anger vilka uppgifter en tjänsteleverantör ska uppgi i en ansökan och som tjänstekortet därmed ska innehålla. En uppräknning sker i artikel 4. På

grund av de övergripande skrivningarna i denna uppräknig, är det dock svårt att med säkerhet veta vilka uppgifter som faktiskt krävs för att ett en ansökan om tjänstepass ska beviljas. Samtidigt delegeras till kommissionen att precisera vilka uppgifter som ska anges i en ansökan liksom vilka handlingar som ska bifogas i en ansökan. Av artikel 15 framgår också att kommissionen ges befogenhet att anta så kallade delegerade akter som ska reglera just detta.

Kommissionen ges också befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 18 i direktivförslaget. Sådana akter ska reglera det förfarande som värdlandet ska använda avseende förtydliganden eller kompletterande uppgifter.

Saco anser inte att kommissionen ske ges så omfattande befogenheter. De oklarheter som nu finns med förslagen måste klargöras i direktiv och förordning. Det är direkt olämpligt att kommissionen i efterhand ska göra detta. En sådan ordning lever inte upp till de demokratiska krav som bör uppfyllas i en lagstiftningsprocess.

Undantag för arbetsrätt och utstationering

Arbetstagares rättigheter, tjänsteleverantörers skyldigheter och relaterade kontroller i värdlandet enligt utstationeringsdirektivet och tillämpningsdirektivet ska inte påverkas av direktivet respektive förordningen (se artikel 2.3 i båda rättsakterna).

Saco välkomnar att arbetstagares rättigheter och utstationering undantas, något som också ligger i linje med tjänstedirektivets motsvarande undantag.

Undantaget kan dock behöva förtydligas. Det kan exempelvis vara svårt att i förhand veta vad som kvalificeras som arbetstagares rättigheter. Inkluderar det till exempel fackliga rättigheter? Ett annat problem kan vara olika säkerhetskrav i samband med en tjänsteutövning. Krav som kanske inte uttalat riktar in sig på arbetstagares rättigheter, men likväl kan få konsekvenser för arbetsmiljön.

En annan oklarhet uppstår i och med att det i artikel 2.3 i förordningsförslaget sägs att arbetstagares rättigheter inte ska påverkas av förordningen, "särskilt kapitel III". Kapitel III behandlar formaliteter för utstationerad personal. Vad innebär egentligen "särskilt"? Är det inte alla rättigheter som undantas? Denna skrivning måste strykas, så att det inte råder någon osäkerhet om undantagets räckvidd.

Undantaget för skyldigheter och kontroll enligt utstationerings- och tillämpningsdirektivet framstår också som oklart i och med att artikel 6 i förordningsförslaget ändå går in och reglerar förhandsunderrättelser avseende yrkeskvalifikationer vid utstationering.

En annan fråga är i vad mån undantaget i artikel 2.3 tar hänsyn till medlemsländernas nationella arbetsmarknadsmodeller. I Sverige till exempel så är det arbetsmarknadens parter som i stor utsträckning reglerar arbets- och anställningsvillkor i kollektivavtal och som också kontrollerar efterlevnaden av dessa villkor.

Saco förordar mot den bakgrunden att det i undantaget i artikel 2.3 införs ett förtydligande om att direktivet respektive förordningen respekterar medlemsstaternas nationella system för reglering och kontroll av arbetstagares rättigheter.

Saco bilägger också yttrande från Sacoförbundet Sveriges Arkitekter.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Lena Maier Söderberg